

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА МОНОМАХА (ДО 970- РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Формування незалежної української держави наприкінці ХХ-на поч. ХХІ ст. виявилось досить складним процесом, що супроводжувався масштабними політичними та соціально-економічними кризами. Проблеми у взаємовідносинах гілок влади, держави й суспільства неодноразово привертали увагу наукової й широкої громадськості до досвіду державного будівництва у часи княжої Русі. У пантеоні найвидатніших політиків українського середньовіччя вже 970 років одне з чільних місць належить Володимиру Всеволодовичу Мономаху (1053-1125) - князю смоленському, чернігівському, переяславському і великому князю київському.

Володимир Мономаху довелося діяти у непростих умовах міжусобної боротьби й політичних інтриг, які загрожували самому існуванню княжої Русі. Ситуацію ускладнювала присутність на південних кордонах Русі численних кочовищ половців, які здійснювали грабіжницькі набіги на руські землі та грали роль «третьої сили» у князівських міжусобицях. Завдяки своїм непересічним особистим здібностям В. Мономаху вдалося завоювати авторитет серед давньоруської політичної еліти й стати організатором князівських з'їздів у Любечі (1097 р.) і Витичеві (1100 р.), на яких розглядалися питання про припинення князівських міжусобиць і консолідацію зусиль для боротьби з половцями. Збройна боротьба з кочівниками завжди посідали провідне місце у зовнішній політиці В. Мономаха. Саме репутація невтомного захисника руського порубіжжя сприяла тому, щоб у 1113 р. київське віче запросило 60-річного В. Мономаха на великокняжий престол. Своє правління у Києві він розпочав з заходів, спрямованих на обмеження сваволі лихварів і нормалізацію стосунків між різними верствами населення («Статут Володимира Мономаха»).

Намагаючись відновити державну єдність та могутність Русі, В. Мономах встановив добрі стосунки з відносно самостійними князями Чернігово-Сіверської, Галицької та Полоцької земель; його владі підпорядковувалась більшість удільних князів: турово-пінський, мінський та волинський.

Як освічена та відповідальна людина, В. Мономах увійшов в історію як письменник та педагог. Особливу увагу він приділяв вихованню своїх нащадків. За цієї причини, перед смертю В. Мономах написав твір «Повчання дітям», в якому він ділився своїм життєвим досвідом та говорив про моральні принципи поведінки ідеального князя.

Таким чином, політичну діяльність В. Мономаха можна назвати вдалою. Він зміцнив центральну владу та відновив єдиновладну монархію, що занепала після смерті Ярослава Мудрого. Князю вдалося на деякий час зупинити роздроблення держави. Також на позитивну оцінку заслуговує його прагнення поділитися досвідом з майбутніми поколіннями.

Щебілова О.Р.
Науковий керівник: Гонтаренко Л.О.
НУЦЗУ

ОПЕРАЦІЯ «ВІСЛА». ПОГЛЯД СЬОГОДЕННЯ

Становлення демократичної Польщі й незалежної України наприкінці ХХ ст. супроводжувалось активізацією польсько-українських відносин. Актуальним питанням для обох країн стало переосмислення історичного досвіду, пов'язане з відмовою від усталених міфів і стереотипів.

Архівні документи з депортації українського й польського населення в 1944–1946 рр., опублікував В.Сергійчук. Праці Є.Місила «Акція Вісла», «Репатріація чи депортація». Праця Є.Пастернака «Нарис історії Холмщини і Підляшшя (нові часи)», коментує події на підставі польських і радянських документів.